

Kapittel 4A vs Kapittel 9

Tjenester til utviklingshemmede blir regulert i to ulike lover:

helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9 og pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 4A

Er det dobbelt så bra eller blir det dobbelt så kaotisk??

Statsforvalteren i Agder

28.10.2021

Kort gjennomgang av lovene

Hva er likt, hva er forskjellig
og når bruker vi de to lovene?

Statsforvalteren i Agder

28.10.2021

Helse- og omsorgstjenesteloven kapittel 9

Forhistorien og lovens formål

- Hindre at utviklingshemmede utsetter seg selv eller andre for skade
- Forebygge og begrense tvang
- Respekt for den enkeltes fysiske og psykiske integritet og selvbestemmelse
- Ingen skal behandles nedverdiggende eller krenkende

Pasient- og brukerrettighetsloven kapittel 4A

Lovens forhistorie og formål

- Yte nødvendig helsehjelp for å hindre vesentlig skade
- Forebygge og begrense bruk av tvang
- Respekt for den enkeltes fysiske og psykiske integritet og selvbestemmelsesrett

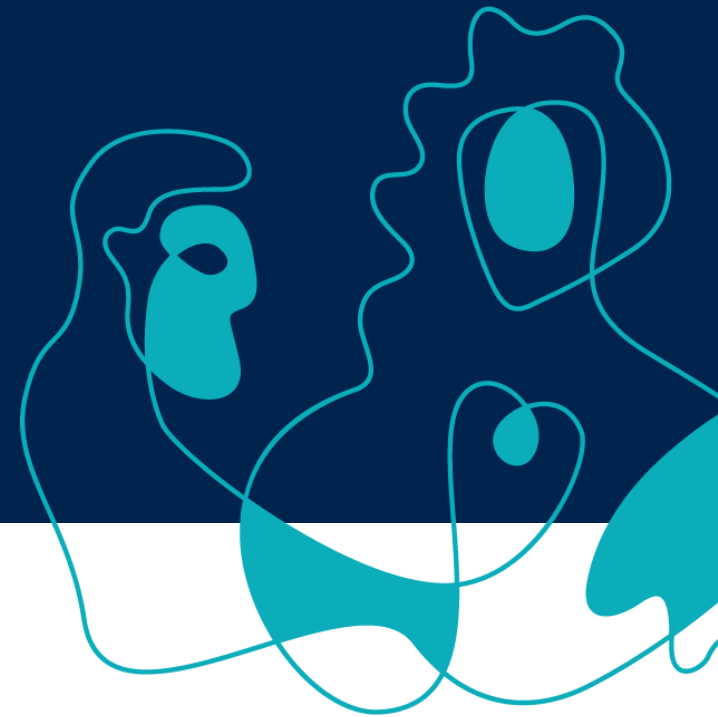
Hol kapittel 9 - lovens virkeområde

- Bruk av tvang og makt som ledd i tjenester til personer med utviklingshemming
- Tiltak som tjenestemottakeren motsetter seg
- Tiltak som er så inngripende at de uansett motstand regnes som bruk av tvang/makt
- Forutsetter diagnose

Prøve kapittel 4A

- Når helsepersonell yter nødvendig helsehjelp til pasienter over 16 år som mangler samtykkekompetanse og som motsetter seg helsehjelpen
- Gjelder somatisk helsehjelp
- Diagnoseuavhengig

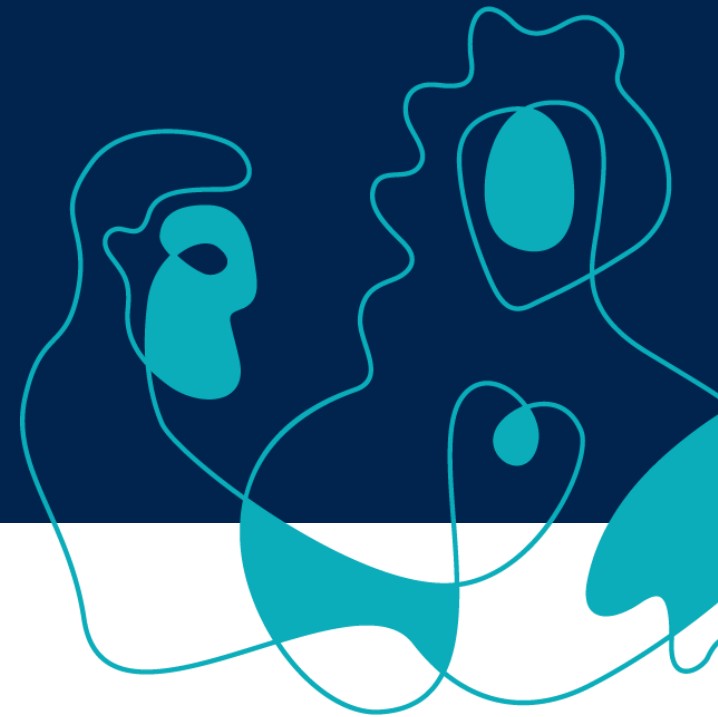

Hvorfor to lover?

Kapittel 4A løste en problemstilling som kapittel 9 ikke hadde tatt høyde for – nemlig at det tidligere ikke var hjemmel til å gi helsehjelp til utviklingshemmede mot deres vilje

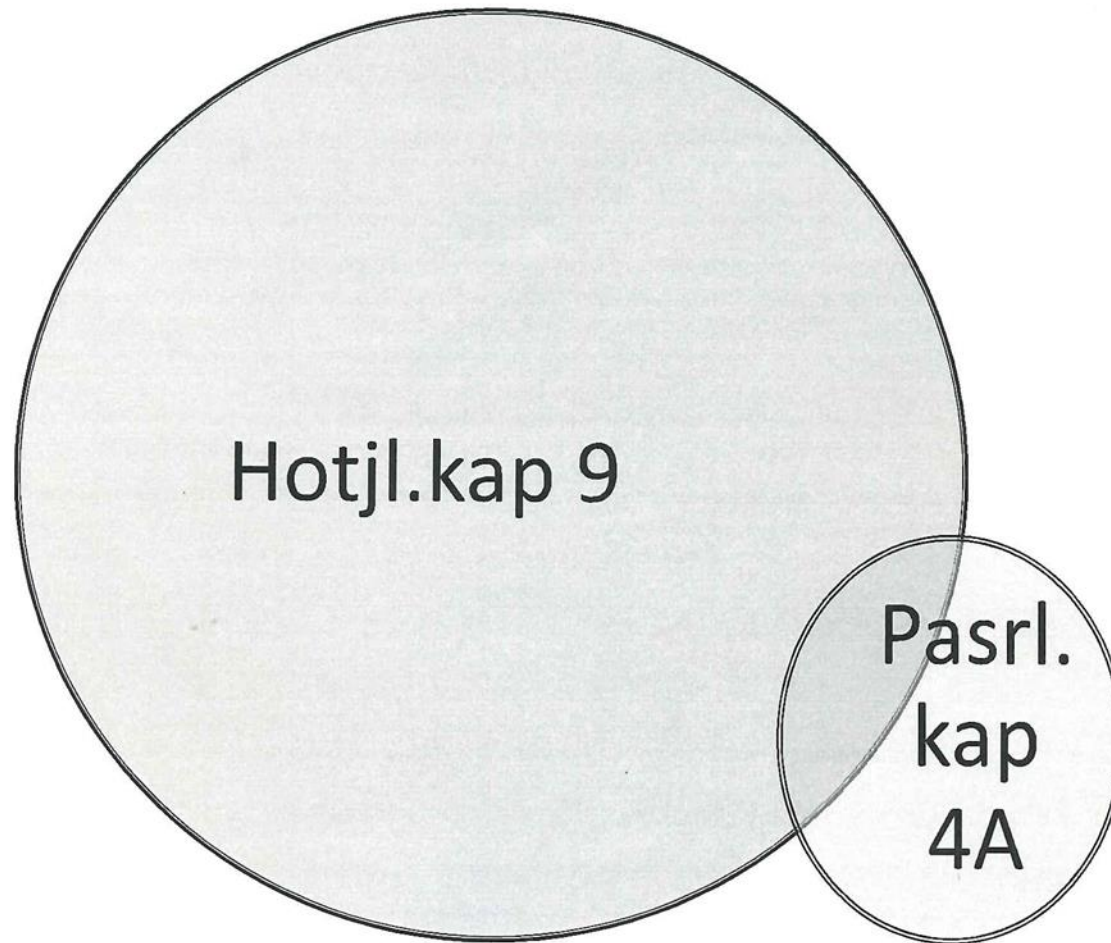

Statsforvalteren i Agder

28.10.2021

Grenser mellom regelverkene

Hvordan trekkes grensen

- Kapittel 9 er «hovedloven» dvs. spesialloven for utviklingshemmede. Spesiallover går alltid foran mer generelle lover. Er man i tvil skal alltid kapittel 9 anvendes
- Kapittel 4A kan kun benyttes når det gis helsehjelp og av helsepersonell

Eksempler på vedtak etter kapittel 4A

- Legekonsultasjon
- Blodprøvetaking
- Tannbehandling;
omfatter også bruke av beroligende medikamenter i
forkant, transport, narkose
- Medikamenter skult for pasienten
- Innleggelse og behandling på sykehus
- Vaksiner

Ingen særregler i kapittel 4A for vaksining

Er vaksine nødvendig?

Er det et alvorlig inngrep?

Vurderes av annet helsepersonell

Er pasienten spesielt utsatt for smitte?

Hvordan vil pasienten tåle å bli smittet

Hvordan vil pasienten tåle bivirkninger

Samtykkekompetansevurdering

Skal konkret vurderes mot vaksinen

Hva er årsaken til motstanden?

Forstår pasienten hva som skjer eller en generell frykt for noe ukjent?

Forstår pasienten konsekvensen av at vaksine ikke blir gitt?

«I all hovedsak vil det ikke være aktuelt å gjennomføre vaksinerings av ikke samtykkekompetente personer som motsetter seg vaksineringsen».

Samme uttalelse fra Helsedirektoratet

Særlig om alarmer

Rundskrivet viser til at:

Epilepsialarmer vil som hovedregel anses som medisinsk varslingsutstyr, og reguleres da av pasient- og brukerrettighetsloven § 4-6 eller kapittel 4A ved motstand

Det samme vil også gjelde ved andre somatiske sykdommer som krever mer eller mindre tilsyn og helsehjelp sammen med bruk av medisinsk-teknisk utstyr

Alarmer og varslingsystemer, forts.

Vurdering:

- Hva er det som skaper behovet for tiltaket?
- Har det direkte formål å avhjelpe en somatisk sykdomstilstand?
- Hvem har vurdert behovet og hvem skal følge opp tiltaket?

Hva som faller utenfor kapittel 4A

Alarmer og kamera som har til formål å fange opp forhold som ikke er helsehjelp, f.eks. vindu- og døralarmer, lydsensorer ol. skal fremdeles hjemles i kapittel 9

Statsforvalteren i Agder

28.10.2021

Hva som faller utenfor, forts.

Ved mer pleie- og omsorgstiltak, f.eks. skifte bleie, sengetøy og nattklær, dusjing og annet stell/hygienetiltak– da er man over i kapittel 9.

Det samme ved grunnleggende behov som mat og drikke, påkledning, søvn og hvile

Flere ulikheter ved de to lovene

- Det er forskjellig krav til dokumentasjon og omfanget av saksbehandlingen
- Ulik tilnærming til tvangsbegrepet
- Vedtak etter kapittel 4A er kommunens vedtak og trenger ingen godkjenning (inntil tre måneder)
- Vedtak etter kapittel 9 skal godkjennes av Statsforvalteren før tvangstiltak kan iverksettes
- Kapittel 4A er en rettighetslov for pasienten og kan derfor ikke benyttes av hensyn til andre mennesker

Ulik rettssikkerhet

Kapittel 9: 2 tilstede

Kapittel 4A: 1 tilstede

Kapittel 9: Både subjektiv og objektiv tilnærming til motstand

Kapittel 4A: Kun subjektiv tilnærming

Krav til faglige kvalifikasjoner?

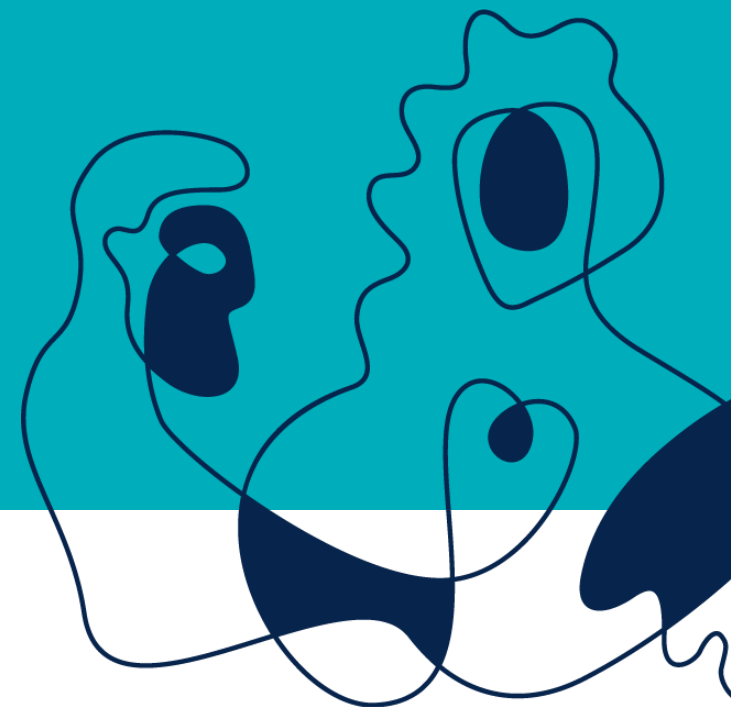

Statsforvalteren i Agder

Statsforvalteren i Agder

28.10.2021

